

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף יח עמוד א

תשובה	שואלים - וזא יוצא שתנא קמא
הכוונה בטלו במעיה זה מטומאה	סובר שהפרה נטמאת גם בטומאה חמורה והרי כתב חמורה אבל טומאה קלה ישנה.
התשובה - זה הכול דברי רבי יהודה	רב אשי סובר
פרה ששתתה מי חטאת-בשרה טמא וזה טומאה קלה, אבל	בטלו במעיה כי זה משקה טומאה חמורה לא, כי מי חטאת התבטלו במעיה.

הסבר א' דף י"ח עמוד א' מסכת פסחים גמרא - פרק ראשון - ודעת רבי יוסי

ורבי שמעון בהכשר טומאה

רבי יוסי ורבי שמעון	אומר רבה בר בר חנה	רבה בר בר חנה
לכלים - הכשר נזולים- בשם ריש לקיש שרבי יוסי אומר בשיטת רבי עקיבא יטמא-מטמא אחרים.		
רבי יוסי	רבי שמעון	רבי עקיבא
רבי יוסי	רבי עקיבא	רב פפא
רבי יוסי	רבי עקיבא	רבינא
למדנו שרבי עקיבא דרש-פסוק: וכל... יטמא-יטמא אחרים,		
דהיינו הטומאה: שרץ מת- טימא כלי(1) <לכלי נכנס לחם(2) <לחם נגע- מה שנגע בו(3) לטומאה, דהיינו 2 עושה 3.		
חכם כל כלי... יטמא שואלים-טומאת תשובה פירוש-אומר רב פפא		
רבי עקיבא	הוא מטמא אוכלים או לא כך	הוא מטמא אוכלים או לא כך
רבי יוסי	טומאת אוכלין.	טומאת משקין? היה.
הסבר רבינא -אם הפסוק בסופו מטמא משקים אלא יטמא של רישא		
וגם הרישא-יטמא משקין, אז נערבם יחד ויהיה: מכל האוכל זה של משקין, ויטמא של... וכל משקה... יטמא-למה צריך פעמיים יטמא?		
שואלים-אולי יטמא אחד זה תשובה- זה קול וחומר-כלי מטמא משקה-לא מטמא כל לאוכל ומשקה והשני לכלים? אז משקה שבאים מטומאת כלי ק"ו שלא יטמא כלים.		
שואלים-נגיד שמשקים מחמת כלי שואלים וכי כתוב-טומאה לא מטמאים, אבל נזולים שבאים מחמת שרץ שכן יטמאו? של נזולים שבאים מטומאת שרץ?		

תוספות מסכת פסחים דף יח עמוד א

הא בשרה טמא קתני - משמע דוקא בשרה אבל אדם וכלים לא והיינו משום דנפסלו בהיסח הדעת ואם תאמר כיון דפרחה מהן טומאה חמורה אפי' טומאה קלה לא לטמא דהא אמרי' בפ' בא סימן (גדה נא.) ובפ' טבול יום (זבחים קה.) כל שסופו לטמא טומאה חמורה לא בעי הכשר שרץ וחשיב כאילו נגע בשרץ והיינו דוקא בעוד שסופו לטמא טומאה חמורה אבל כשאין ראוי כבר לטמא טומאה חמורה בעי הכשר כדאמרין בפרק בהמה המקשה (חולין עג:) גבי בשר הפורש מאבר מן החי דלא מהני ליה מה שסופו לטמא טומאה חמורה כשהיה עם אביו לשויה מוכשר כיון דלאחר שפירש ממנו אין ראוי לטמא טומאה חמורה וי"ל דשאני התם כששימש מעשה עץ שימש כדאמרין בהעור והרוטב (שם דף קכט.) ולכך כשפירש מאביו בעי הכשר אבל מי חטאת צריך שיהו ראויין מתחלה לשתיה ונמצא טומאה חמורה שלהן אינו מעשה עץ אלא מטעם שיהיו ראויין לשתיה אדם דבע"א לא היו ראויין להזאה ולכך אף כשנפסלו לא פרחו טומאת משקין.

בטלו במעיה - אבל בעודם בפיה לא בטלו אף על גב דאמרין במסכת פרה (פ"ט מ"ג) דכל העופות פוסלין מי חטאת אור"י דהתם מיירי קודם קדוש ונפסלים כדפ"ה בהמקין (גיטין נג) דבעינן שתהא חיותן בכלי או משום מלאכה והכא איירי לאחר קידוש מדחשיב להו סופו לטמא טומאה חמורה ומלאכה אינה פוסלת אחר קידוש כדתנן במסכת פרה (פ"ד מ"ד) מים מלאכה פוסלת בהן עד שיתן לתוכן אפר (ובסיפא) יליף לה מדכתיב למי נדה ונכר הם למי נדה ובטלו במעיה משום היסח הדעת ובתוספת' (דמקואות פ"ח) מפרש טעמ' דר"י משום דכתיב למשמרת יצאו אלו שאינם למשמרת הואיל ששתתה מהן הפרה.

לא מצינו טומאה עושה כיוצא בה - פי' הקונט' כדדרשינן לקמן יטמא שאין טומאה עושה כיוצא בה ואית ספרים דל"ג לקמן ולשון לא מצינו לא משמע כן דמשמע דמעלמא נפקא לן ממשמעות ומפר"י לא מצינו טומאה עושה כיוצא בה כדדרשינן לעיל (דף יד.) מטמא הוא. רבינא אמר מגופיה דקרא לא מצית אמרת - דא ס"ד לטומאת משקין לא לכתוב אלא חד יטמא תרי זימני למה לי למעוטי שאין טומאה עושה כיוצא בה.

ומה כלי שמתמא משקין - וא"ת משקין הבאין מחמת אוכל לא יטמאו אוכל כלי ק"ו וכן אוכל הבא מחמת משקין לא יטמא משקין וי"ל דהכא עובדי שפיר ק"ו דמה כלי שאין מטמא כלי משום שזוהו קל שאינו אב הטומאה דכשהוא אב הטומאה מטמא כלי וב"ש משקין הבאים מחמת כלי דקלין טפי אבל מה שאין אוכל מטמא אוכל היינו לפי שאין עושה כיוצא בו וא"ת משקין הבאים מחמת כלי שנגע במת מנלן דלא מטמא כלי דמק"ו דכלי לא אתי דכלי שנגע במת מטמא כלי וי"ל דהאי קרא בשרץ כתיב אבל משקין שנגעו בכלי שנגע

בטלו במעיה. ואי סלקא דעתך מכלים הוא דהדר ביה, אבל באוכלין כרבי יוסי ורבי שמעון סבירא ליה - אמאי בטלו במעיה לגמרי? נהי דטומאה חמורה לא מטמאו, טומאה קלה מיהא ניטמאו! - מאי בטלו במעיה נמי - בטלו מטומאה חמורה. אבל טומאה קלה מטמאו, מכלל דתנא קמא סבר טומאה חמורה נמי מטמאו? הא בשרה טמא קתני! - כולה רבי יהודה היא, וחסורי מיחסרה והכי קתני: פרה ששתתה מי חטאת - בשרה טמא, במה דברים אמורים - טומאה קלה, אבל טומאה חמורה - לא. שרבי יהודה אומר: בטלו במעיה. רב אשי אומר: לעולם בטלו במעיה לגמרי, משום דהוה ליה משקה סרוח.

חלק א' במסכת פסחים דף י"ח עמוד א'

רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: לאוכלין - טמאין, לכלים - טהורים. אמר רבה בר בר חנה אמר ריש לקיש: רבי יוסי בשיטת רבי עקיבא רבו אמרה, דדריש יטמא - יטמא. דתנן, בו ביום דרש רבי עקיבא: וכל כלי חרש אשר יפל מהם וגו' אינו אומר טמא, אלא יטמא - יטמא אחרים. לימד על ככר שני שעושה שלישי בחולין. והכא היכי דריש - וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא - יטמא, לטמא טומאת אוכלין. אתה אומר לטמא טומאת אוכלין, או אינו אלא לטמא טומאת משקין? אמרת: לא כך היה. - מאי לא כך היה? - אמר רב פפא: לא מצינו טומאה שעושה כיוצא בה. רבינא אמר: מגופיה דקרא נמי לא מצית אמרת יטמא - לטמא טומאת משקין, דאי סלקא דעתך יטמא דסיפא לטמא טומאת משקין, יטמא דרישא נמי - לטמא טומאת משקין, נייערביניה וניכתיבניה מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא. תרי יטמא למה לי? אלא: יטמא דרישא, - לטמא טומאת משקין, יטמא דסיפא - לטמא טומאת אוכלין. - ואימא לטמא את הכלים! - ולאו קל וחומר הוא? ומה כלי שמתמא משקה - אין מטמא כלי, משקין הבאין מחמת כלי - אינו דין שלא יטמאו את הכלים? - ואימא: כי לא מטמאו - משקין הבאין מחמת כלי, אבל משקין הבאין מחמת שרץ - הכי נמי דמטמאו! - משקין הבאין מחמת שרץ מי כתיבי?

רש"י מסכת פסחים דף יח עמוד א

בטלו במעיה - דאינו ראויין למי חטאת, ואין עוד שמן עליהן, ואי אית ליה לר' יהודה משקין בעלמא מטמאו אוכל, נהי דבטל מתורת מי חטאת לענין דלא הוי טמא אב הטומאה לטמא אדם וכלים, שם משקה טמא מי ליכא עלייהו כשאר משקין, לטמא בשר זה שהוא אוכל, ואמאי בטלו במעיה לגמרי אפילו מלטמא בשר זה, דהיינו טומאת אוכלין קלה, נהי דטומאה חמורה לא מטמאו אדם נגעו אדם וכלים בהן בתוך המעים - דהא אין שם מי חטאת עליהן, טומאה קלה, כגון את הבשר - לטמאו, דהא משקין בעלמא נינהו, ושם טומאה לא פקע מינייהו, דניטמאו מחמת עצמן דאין נגיעה גדולה ממה שהן נוגעין בעצמן, וכי אזיל שם מי חטאת מינייהו הוו להו משקין שנגעו במי חטאת, אלא שמע מינה: מכלוהו הדר ביה, וכיון דבחוץ לא מטמאו משקין אוכלין אלא מדרבנן, הכא דמילתא דלא שכיחא - לא גזור. טומאה חמורה - אדם וכלים, טומאה קלה - אוכלין.

והא בשרה טמא קאמר - דלא טימא אלא את הבשר, ולא תנא: אדם וכלים הנוגעין בהן טמא אבל טומאה חמורה - שיהא עדיין שמן עליהן לטמא אדם הנוגע בהן - לא מטמאי, שר' יהודה אומר: בטלו במעיה מתורת מי חטאת.

רב אשי אמר לעולם לגמרי - דאפילו שם משקה בעלמא ליכא עלייהו, דהוה ליה משקה סרוח, ותניא בתורת כהנים: וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא - פרט למשקה סרוח, ר' יוסי תלמידו של ר' עקיבא היה, כדתינא ביבמות בהבא על יבמתו (סב, ב): והיה העולם שמש עד שבא ר' עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להן, ואלו הן: ר' מאיר ור' יהודה, ור' יוסי, ור' שמעון ור' אלעזר בן שמוע.

דדריש יטמא - דכתיב גבי אוכלין טמאין יטמא, ואיהו נמי דריש יטמא דכתיב גבי משקין טמאין יטמא.

בו ביום - ביום שמינו את ר' אלעזר בן עזריה לנשיאות.

אשר יפול מהם אל תוכו - ותניא בהכל שוחטין (חולין כד, ב): אף על פי שלא נגע, אלא נתלה באוירו - הוה ליה כלי ראשון, וכתיב כל אשר בתוכו יטמא מחמת הכלי, הוה ליה אוכל שני, ואינו אומר טמא אלא יטמא - לדרוש ביה יטמא.

לימד על ככר שני - דהא קרא משתעי באוכלין, כדכתיב בתריה מכל האוכל אשר יאכל והוא היה בתוך הכלי - יטמא, אלמא: ככר שני עושה שלישי, ואף בחולין, דקרא סתמא כתיב, והא ליכא למימר דאכלין שבו מקבלין טומאה מן השרץ דליהו אויר כלי כמאן דמלי טומאה, וניהו אוכל ראשון - דאם כן אף כלים שבאוירו יטמאו ובפרקין מפרשינן לה בהדיא דעל כרחק שני הוא, ומן הכלי הוא מקבלה, שמתמא את השלישי, ואני שמעתי: ככר עושה